

Εμμονή στο Πρόγραμμα του ΣΥΡΙΖΑ¹

Γιάννης Μηλιός

Συντρόφισσες και σύντροφοι,

Η σημασία της εκδήλωσής μας αυτής, στην παρούσα ιστορική στιγμή, είναι τεράστια:

- Συνενώνουμε ανησυχίες μέσα από τον διάλογο, επομένως ξεπερνάμε διαφωνίες,
- διατυπώνουμε θέσεις και προτάσεις, βοηθάμε κυβέρνηση να εμμένει στις προγραμματικές μας δεσμεύσεις,
- στην εντολή που έλαβε από το εκλογικό σώμα,
- συμβάλλουμε στην αλλαγή της κοινωνίας.

Θα ξεκινήσω θέτοντας τέσσερα ερωτήματα:

- 1) Ποιος είναι ο αντίπαλός μας;
- 2) Πρέπει η κυβέρνηση να διαπραγματεύεται με τους δανειστές; Προς όφελος ποίων;
- 3) Η όποια συμφωνία επιτευχθεί τις επόμενες μέρες, θα σημάνει το τέλος της διαπραγμάτευσης;
- 4) **Μπορεί** η κυβέρνηση να εξασφαλίσει ένα «καθεστώς συμβίωσης» με τους δανειστές που να μην ανατρέπει το πρόγραμμά μας, και **υπό ποιους όρους**;

Θα απαντήσω επιγραμματικά στα ερωτήματα, για την οικονομία της συζήτησης. Κατόπιν θα επιμείνω, σύντομα και πάλι, σε κάποια κρίσιμα σημεία.

1)

- Αντίπαλός μας είναι η στρατηγική του κεφαλαίου σε Ελλάδα και Ευρώπη. Η λιτότητα είναι η «τεχνική» μέσα από την οποία διασφαλίζονται τα συμφέροντα του κεφαλαίου και μάλιστα ως ανακατανομή εξουσίας, πλούτου και εισοδήματος υπέρ του κεφαλαίου, δηλαδή σε **κόστος** της **εργασίας** και της κοινωνικής πλειοψηφίας.
- Η λιτότητα ενισχύεται από το ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο.
- Ο αντίπαλος βρίσκεται εντούτοις πρώτα απ' όλα στο εσωτερικό της χώρας. Το κύριο μέτωπο είναι το εσωτερικό μέτωπο, είναι η στρατηγική του κεφαλαίου. Αυτό σημαίνει πως η επαγγελία μιας λύσης στη βάση της όποιας εθνικής αναδίπλωσης προσπερνά χωρίς να αντιμετωπίζει το πρόβλημα.
- Ο κεντροαριστερός και συντηρητικός πολιτικός κόσμος στην Ελλάδα και οι «Θεσμοί» των δανειστών εκπροσωπούν τα συμφέροντα του κεφαλαίου.
- Το δίλημμα επομένως **δεν** είναι ανάπτυξη ή ύφεση, αναπτυξιακά ή υφεσιακά μέτρα. Το δίλημμα είναι ποια συμφέροντα θα προωθήσει η κυβέρνηση, του κεφαλαίου ή της εργασίας.

2)

1

Εισήγηση στην Εκδήλωση Rproject – «Σύγκρουση τώρα με τους δανειστές», 19.05.2015 - 19:00

Η κυβέρνηση πρέπει να διαπραγματεύεται με τους δανειστές. Ζητούμενο είναι να διασφαλίσει τους χρηματοδοτικούς πόρους που απαιτούνται **για την υλοποίηση του προγράμματός της**, για να προωθήσει τα συμφέροντα της κοινωνικής πλειοψηφίας.

3)

Αν στην παρούσα φάση υπάρξει συμφωνία, αυτή δεν θα είναι τελική. Τα συμφέροντα του ελληνικού και ευρωπαϊκού κεφαλαίου, όπως εκπροσωπούνται στη διαπραγμάτευση από του «Θεσμούς», θα αφήνουν πάντα κρίσιμα «κενά» και «εκκρεμότητες», επιδιώκοντας τη διαρκή «αναβολή υλοποίησης» των προγραμματικών δεσμεύσεων της κυβέρνησης, την εξάντληση των αντοχών της, την απογοήτευση του ελληνικού λαού.

4)

- Για να επιτύχει η κυβέρνηση την υλοποίηση του προγράμματός της πρέπει να καταστήσει ξεκάθαρο τόσο στο εξωτερικό, όσο και στο κύριο μέτωπο, στο εσωτερικό της χώρας, ότι εκπροσωπεί συγκεκριμένα συμφέροντα, αυτά της κοινωνικής πλειοψηφίας. Υλοποιεί συγκεκριμένες δεσμεύσεις, που απορρέουν από την 25η Ιανουαρίου, δεν υποχωρεί.
- Αν οι δανειστές αδιαφορούν για τη δημοκρατία και τη βούληση του ελληνικού λαού και απαιτούν τη συνέχιση της λιτότητας στην Ελλάδα (δηλαδή ζητούν από την ελληνική κυβέρνηση να αθετήσει τη βασική εντολή που της έδωσε ο ελληνικός λαός), τότε η λύση είναι μία: Καθυστέρηση των υποχρεώσεων προς τους δανειστές. Με άλλα λόγια, καθυστέρηση πληρωμών μέχρις ότου υπάρξει εξασφάλιση της αναγκαίας για την κοινωνική μας πολιτική χρηματοδότησης.
- Εντός της Ζώνης του Ευρώ, μια που η «νομισματική» υποτίμηση της αγοραστικής δύναμης και του βιοτικού επιπέδου της κοινωνικής πλειοψηφίας είναι εξίσου ανεπιθύμητη με την «εσωτερική υποτίμηση».
- Βασικό ζητούμενο για μας είναι η «αντίστροφη αναδιανομή», που σημαίνει πολιτικές κοινωνικής δικαιοσύνης, μεταφορά των βαρών στους «έχοντες», ένα «μνημόνιο για το μεγάλο κεφάλαιο», που θα αποφέρει τα χρηματοδοτικά μέσα για την υλοποίηση του προγράμματός μας. Όρο και προϋπόθεση αποτελούν η θέσπιση ενός ριζοσπαστικού φορολογικού συστήματος, που θα ελαφρύνει την κοινωνική πλειοψηφία και θα κατανέμει τα βάρη στο κεφάλαιο και τον πλούτο, η διεύρυνση του χώρου των κοινωνικών αγαθών στον αντίποδα της λογικής των ιδιωτικοποιήσεων, η δημοκρατία.
- Τέλος, εξίσου σημαντικό: Απαιτείται να δώσουμε και πάλι καθοριστικό ρόλο στο Κόμμα, στον ΣΥΡΙΖΑ. Είναι αναγκαίο να υπερβούμε τις συχνά παραπλανητικές διαχωριστικές γραμμές των τάσεων του παρελθόντος, να κοιτάξουμε την ουσία, τις πολιτικές θέσεις στη συγκυρία, την πολιτική στρατηγική. Είναι αναγκαίο να

συνενωθεί η οριζόντια γραμμή όσων υπερασπίζονται την Αριστερά, τις συνεδριακές αποφάσεις του ΣΥΡΙΖΑ.

Συντρόφισσες και σύντροφοι,

Πριν κλείσω επιτρέψτε μου δυο ακόμα κρίσιμες κατά τη γνώμη μου επισημάνσεις:

Α. Ήδη χάθηκε πολύτιμος χρόνος. Ο λαός από την πρώτη στιγμή, μας έδειξε ότι βρίσκεται στο πλευρό μας και με τη μαζική παρουσία χιλιάδων πολιτών στους δρόμους, μας άνοιγε το δρόμο να προωθήσουμε όλα αυτά για τα οποία μας ψήφισε. Τις βαθιές τομές που θα αλλάξουν την εικόνα της κοινωνίας και θα δώσουν ελπίδα και κίνητρο στράτευσης και αγώνα στην κοινωνική πλειοψηφία.

Δυστυχώς, ο πολύτιμος χρόνος δεν χάθηκε μόνο από απειρία, πλημμελή προετοιμασία, προβλήματα συντονισμού και οργάνωσης. Χάθηκε κυρίως επειδή ορισμένες φορές η κυβέρνησή μας μοιάζει να επιχειρηματολογεί μέσα στο πλαίσιο της προβληματικής του αντιπάλου. Ας το ξαναπώ: Η λιτότητα λειτουργεί ως στρατηγική για τη μείωση του επιχειρηματικού κόστους. Η λιτότητα μειώνει το κόστος εργασίας του ιδιωτικού τομέα, αυξάνει τα κέρδη ανά μονάδα κόστους (εργασίας) και ως εκ τούτου αυξάνει το ποσοστό κέρδους. Συμπληρώνεται από την οικονομία στη χρήση «υλικού κεφαλαίου» (άλλη μια στρατηγική «συρρίκνωσης της ζήτησης» θα έλεγαν κάποιοι!) και από θεσμικές αλλαγές οι οποίες ενισχύουν την ισχύ των διευθυντών στο εσωτερικό της επιχείρησης και των κατόχων χρηματοπιστωτικών τίτλων στο εσωτερικό της κοινωνίας.

Εμείς είμαστε αντίθετοι στη λιτότητα όχι διότι επιβραδύνει τη συσσώρευση κεφαλαίου, την ανάπτυξη, προσωπικά κάθε άλλο παρά πιστεύω κάτι τέτοιο, αλλά διότι **αυτό που μειώνεται μέσα από τη λιτότητα, το κόστος παραγωγής για την καπιταλιστική τάξη, συνιστά το βιοτικό επίπεδο της εργαζόμενης πλειοψηφίας της κοινωνίας.** Αυτό ισχύει και για το κράτος πρόνοιας, του οποίου οι υπηρεσίες μπορούν να θεωρηθούν ως μορφή «κοινωνικού μισθού».

Η κυβέρνηση ορισμένες φορές μοιάζει να έχει συνείδηση του γεγονότος αυτού. Ο πρωθυπουργός, στην ομιλία του στο Economic Forum του *Economist* στις 16/05/2015 δήλωσε: «Το Μνημόνιο δεν ήταν απλώς ένα οικονομικό λάθος, ένα κακό πρόγραμμα, μια παραδρομή. Το Μνημόνιο ήταν η συνειδητή επιλογή να φορτωθούν τα βάρη της οικονομικής κρίσης [...] στις πλάτες της μισθωτής εργασίας, στις πλάτες των συνταξιούχων, της αυτοαπασχολούμενης μεσαίας τάξης και των μικρών επιχειρηματιών. [...] Ήταν φυσικά δεδομένο και αναμενόμενο ότι αυτή η πολιτική, αργά ή γρήγορα, θα οδηγούσε σε μια μακροχρόνια ύφεση που ήταν, όμως, καταρχήν επιθυμητή από τους εμπνευστές του Μνημονίου. Ήξεραν πολύ καλά τι έκαναν και παρόλα αυτά το έκαναν».

Αντίθετα, ο Υπουργός Οικονομικών ξεκίνησε τη διαπραγματευτική του προσπάθεια δηλώνοντας ότι συμφωνεί με το 70% του Μνημονίου. Όμως, η κυβέρνηση αυτή δεν προήλθε επειδή υποστήριξε το 70% του Μνημονίου – αν μάλιστα το είχε υποστηρίξει ίσως να μην περιλαμβανόταν καν στον κοινοβουλευτικό χάρτη σήμερα. Η επιχείρηση επανεγγραφής της εντολής της, ώστε να περιλαμβάνει το 70% του Μνημονίου αποτελεί εγχείρημα αλλαγής των σχέσεων εκπροσώπησης και των κοινωνικών συμμαχιών στις οποίες στηρίζεται.

Στη συνέχεια ο Υπουργός Οικονομικών διαβεβαίωσε την ελληνική κοινωνία ενώπιον των Ελλήνων Τραπεζιτών στις 22/04/2015, ότι τα συμφέροντα του κεφαλαίου είναι τα κοινά συμφέροντα όλων:

«Η εποχή στην οποία μια κυβέρνηση της αριστεράς ήταν εξ ορισμού αντίθετη με τον χώρο της επιχειρηματικότητας έχει παρέλθει. Αν φτάσουμε σε ένα σημείο όπου θα αναπτυσσόμαστε, τότε μπορεί να ξαναρχίσουμε να μιλάμε για συγκρουόμενα συμφέροντα εργασίας και κεφαλαίου. Σήμερα είμαστε μαζί».

Ακόμα χειρότερα, σε ένα κείμενο που αποτυπώνει τις επίσημες κυβερνητικές θέσεις στη διαπραγμάτευση, στο *Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2015*, που δημοσιεύθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών τον Απρίλιο του 2015, αναγνωρίζεται η εσωτερική υποτίμηση ως στρατηγική αύξησης της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας. Μεταξύ πολλών άλλων, ακούστε ένα χαρακτηριστικό απόσπασμα:

«Η στροφή προς ένα αναπτυξιακό υπόδειγμα με εξωστρεφή προσανατολισμό, φαίνεται να επιτυγχάνεται το 2013 και το 2014, όπου το Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών κατέγραψε πλεονάσματα ύψους 0,6% και 0,9% του ΑΕΠ αντίστοιχα».

Η κυβέρνηση δεν μπορεί να συνεχίσει να πατάει σε δύο βάρκες, αυτό οδηγεί τη διαπραγμάτευση σε αδιέξοδο. Οι θεσμοί βλέπουν την αμφιταλάντευση και ζητούν όλο και περισσότερα για τα συμφέροντα που εκπροσωπούν.

Μέσα από τη διαιώνιση του χρηματοδοτικού κενού επιδιώκουν να «παγιδεύσουν» τη δημοσιονομική πολιτική της κυβέρνησης στη λιτότητα, τις ιδιωτικοποιήσεις και την απαξίωση της εργασίας.

Β. Έχοντας συνείδηση της κατάστασης, η ελληνική κυβέρνηση δεν επιτρέπεται να εγκλωβιστεί σε αυτή τη *νεοφιλελεύθερη παγίδα*, επιδιώκοντας την πάση θυσία αποφυγή μιας καθυστέρησης πληρωμών προς τους δανειστές.

Το ζήτημα είναι πολιτικό. Η νεοφιλελεύθερη παγίδα μπορεί να διαρραγεί όταν η ελληνική κυβέρνηση καταστήσει σαφές ότι, αν αναγκαστεί, θα τολμήσει να επιλέξει την καθυστέρηση πληρωμών, προκειμένου να μην αθετήσει τη λαϊκή εντολή, να μην προδώσει όσους την εμπιστεύτηκαν.

Η επίπτωση από μια αύξηση στα επιτόκια των ελληνικών ομολόγων θα είναι αμελητέα, αφού έτσι κι αλλιώς η χώρα βρίσκεται εκτός αγορών.

Η καθυστέρηση πληρωμών δεν συνεπάγεται έξοδο από τη ΖτΕ. Η υιοθέτηση εκ μέρους οποιασδήποτε χώρας ενός νέου αποκλειστικού εθνικού νομίσματος θα μετέτρεπε τη ΖτΕ από μια ενιαία νομισματική περιοχή σε ζώνη σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών, η σταθερότητα (και ύπαρξη) της οποίας θα κατέρρεε σύντομα, από την ανεξέλεγκτη λειτουργία των χρηματαγορών στο περιβάλλον «συναλλαγματικού κινδύνου» που θα δημιουργείτο αμέσως μετά την πρώτη «έξοδο». Γι' αυτό κανείς δεν θα τολμήσει να θέσει ζήτημα αποβολής της Ελλάδας από τη ΖτΕ.

Πολύ περισσότερο, η καθυστέρηση πληρωμών προς το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο δεν συνεπάγεται αυτόματα «πιστωτικό γεγονός», αφού για την ύπαρξη ή μη πιστωτικού γεγονότος πρέπει να αποφασίσει το Εκτελεστικό Συμβούλιο του Ταμείου.

Μάλιστα, την 1/5/2015, τρεις σημαντικοί οίκοι αξιολόγησης, Standard and Poor's, Fitch και DBRS, ανακοίνωσαν ότι δεν θα θεωρήσουν χρεοστάσιο (default) μια καθυστέρηση πληρωμών του ελληνικού Δημοσίου προς το ΔΝΤ ή την ΕΚΤ. Ειδικότερα, ο Frank Gill, αξιωματούχος της Standard and Poor's, δήλωσε τα εξής: «Εάν η Ελλάδα, για οποιοδήποτε λόγο, αδυνατούσε να πραγματοποιήσει μια πληρωμή προς το ΔΝΤ ή την ΕΚΤ, αυτό δεν θα αποτελούσε χρεοστάσιο σύμφωνα με τα κριτήριά μας, διότι πρόκειται για χρέος του "επίσημου" τομέα».²

Εντελώς ανεξάρτητα από τα κομμάτια εκείνα της Αριστεράς που υποστηρίζουν την έξοδο από τη ΖτΕ και την ΕΕ στο πλαίσιο ενός ευρύτερου σχεδίου για τον ριζικό μετασχηματισμό της οικονομίας και της κοινωνίας, η «αποβολή από το ευρώ» αποτελεί από την αρχή της κρίσης μια κενή περιεχομένου προπαγάνδα εκφοβισμού εκ μέρους του εσωτερικού και διεθνούς νεοφιλελεύθερου κατεστημένου. Εντούτοις, στην προοπτική αυτή προσχωρούν εσχάτως και μερίδες της ελληνικής και διεθνούς ολιγαρχίας (με τους εκπροσώπους τους), που δραστηριοποιούμενες στο εξωτερικό, ή έχοντας την (κινητή) περιουσία τους σε διεθνές νόμισμα, ευελπιστούν να κερδοσκοπήσουν από την υποτίμηση ενός ενδεχόμενου νέου ελληνικού νομίσματος.

Συντρόφισσες και σύντροφοι,

Βρισκόμαστε σήμερα μπροστά σε μια ιστορική πρόκληση. Πρέπει να ανταποκριθούμε στα συμφέροντα και τις προσδοκίες του κόσμου της εργασίας χωρίς δισταγμούς και αμφιταλαντεύσεις!

² "If Greece were, for whatever reason, not to make a payment to the IMF or ECB that would not constitute a default under our criteria as it is 'official' sector debt", http://www.ekathimerini.com/4dcgi/_w_articles_wsite2_1_01/05/2015_549628